herpy

KAMELEONER

Plated Leaf Chameleon

Brookesia stumpffi

Brookesia stumpffi er en liten, bladlignende kameleon fra skogbunnen i det nordlige og nordvestlige Madagaskar. Den blir opptil omtrent 9 cm, har en rekke torner langs hver side av ryggen og skifter bare litt farge. Den legger 2-5 egg og kan holdes i par. Den krever høy luftfuktighet, et tykt løvlag og svært små fôrdyr til ungene.

Familie: Chamaeleonidae

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**7-9 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**3-4 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende og bakkelevende**
Biotop	**Tørrskog og regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**40 × 30 × 40 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-25 °C**
Temperatur, natt	**18-20 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vann	**Ingen vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Insekter og små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**5 mnd.**
Kullstørrelse	**2-5 egg**
Inkubasjon	**45-70 dager** ved 18-23 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Brookesia stumpffi er en av de større artene i slekten og blir opptil omtrent 9 cm inkludert hale, hvorav høyst 57 mm fra snute til kloakk. Kroppen er flattrykt og bladlignende, og hodet bærer en bakoverrettet kam med tornete fremspring. Langs hver side av ryggen sitter 9-10 tornete skjell, og rekken ender i et tydelig bekkenskjold. Halen er uten torner. Beinkammen over øyet er avrundet og ikke spesielt stor, og snuten er litt lengre enn hos andre stumphalekameleoner.

Fargen er beige, brun, grå, matt grønn eller rustrød, av og til oransje, og det kan være utydelige gulaktige flekker. Fargeskiftet er svakt utviklet, så dyret skifter ikke farge som de store kameleonene. Hannene er slankere enn hunnene og har en tydelig bule ved halerota. Om natten sover dyrene på tynne grener i buskene, og da er fargen lysere.

Stumphalekameleoner er små, rolige og sky. De hører ikke til dyrene man tar opp, men til dyrene man ser på i et godt innredet terrarium. Arten kan frembringe lave vibrasjoner som mennesker ikke hører, og som trolig brukes til å kommunisere gjennom underlaget.

Utbredelse og leveområde

Brookesia stumpffi lever i det nordlige og nordvestlige Madagaskar: på øya Nosy Be og de små naboøyene Nosy Komba og Nosy Sakatia og på fastlandet blant annet langs kysten ved Ankify, omkring Ambanja, i tørrskogen i Ankarana og i regnskogen på Montagne d'Ambre. Arten er vanlig i sitt område. Typelokaliteten er Nosy Be.

> **Naturlig utbredelse:** Madagaskar.

LEVEOMRÅDE

Arten lever på skogbunnen i løvlaget og på råtnende stammer og i lav vegetasjon, sjelden høyere oppe. Den finnes i regnskog, i tørrskog og i forstyrrede bestand som kaffe- og kakaoplantasjer, og den stiller få krav til leveområdet. På Nosy Be, Nosy Komba og ved Ankify lever den ofte i steinete terreng med tett underskog og mosekledd bunn. Om natten sover den loddrett på tynne grener omtrent i knehøyde.

Klimaet ved kysten er varmt hele året. Månedens middeltemperatur ligger på 23-29 °C, og den gjennomsnittlige nattemperaturen faller fra 22-23 °C i regntiden til 15-16 °C i den tørre tiden fra juni til august. Regntiden varer fra oktober til april. I løvlaget dempes svingningene, og luftfuktigheten holder seg høy, ofte 70-100 %.

Stell

TERRARIET

Et par trenger et terrarium på minst 40 × 30 × 40 cm (lengde × bredde × høyde). Målet er et anslag ut fra dyrets størrelse, og en hann med flere hunner trenger mer plass. Det må bare være én hann i terrariet, for hannene er aggressive mot hverandre. Én hann kan holdes sammen med én eller noen få hunner.

Bunnen skal være et tykt lag løv oppå en fuktig bunn av f.eks. jord og kokos, slik at dyrene har et løvlag å gå i og grave seg ned i. Legg inn kork, bark og tynne greiner slik at dyrene kan sove oppe over bunnen, og plant tett med små planter. Terrariet må være lukket nok til å holde på fuktigheten, men ha litt ventilasjon, slik at løvet ikke mugner. Alt som kommer inn i terrariet, må være rent, fordi eggene og de aller minste ungene er følsomme.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen er 22-25 °C, og om natten er 18-20 °C passende. Det tilsvarer klimaet i løvlaget i utbredelsesområdet. Arten trenger ingen varm solplass, og en svak varmekilde i den ene enden er nok. Mål temperaturen i løvlagets høyde, for det er der dyret lever.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være 70-100 %, slik at den holder seg høy i løvlaget hele døgnet. Sprøyt terrariet 1-2 ganger om dagen, slik at løv og planter er fuktige, men slik at overflatene er tørre igjen før det sprøytes neste gang. Dyret drikker dråper fra blader og kork, og det skal ikke ha vannskål.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv. Et svakt UVB-lys tilsvarende Ferguson-sone 1 er nok, og dyret må alltid kunne trekke seg inn i skygge. Sonen er et anslag ut fra levemåten på skogbunnen; hvor mye UVB arten trenger, er ikke dokumentert. Lyset tennes 10-12 timer og slås av om natten. Belysningen må også gi nok lys til plantene.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Brookesia stumpffi spiser små insekter som siriss, bananfluer, kakerlakker, voksmøll og små gresshopper. Fôrdyrene må være små, og ungene fôres med spretthaler, bananfluer og nyklekte siriss.

Fôringshyppigheten er ikke dokumentert for arten. Voksne får små porsjoner annenhver dag og unger hver dag; det er et anslag som passer til de små dyrene. Dryss fôret lett med kalk og gi av og til et vitamintilskudd. Fjern fôrdyr som ikke blir spist, slik at de ikke plager dyrene.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

B. stumpffi er rolig og dagaktiv og går langsomt rundt i løvet. Når den er truet, lar den seg falle og ligger stille som et dødt blad. Det er en naturlig forsvarsatferd og ikke tegn på sykdom.

Hannene er aggressive overfor hverandre, og to hanner må ikke bo sammen. Én hann med én eller noen få hunner fungerer. Skill dyrene hvis en hunn blir jaget eller ikke spiser. Dyrene skal ikke håndteres; de er små og skjøre og stresses lett.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene er slankere enn hunnene og har en bule ved halerota. Hunnene er kraftigere bygd. Hunnene kan yngle fra omtrent 5 måneders alder.

PARRING

Under paringen kan hannen få et marmorert, lavlignende utseende. Sett hannen inn til hunnen, og pass på at hun ikke jages. Er hun ikke paringsvillig, skilles dyrene igjen.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger 2-5 egg omtrent 40 dager etter paringen. Gi henne et område med fuktig, løst bunnsubstrat og løv der hun kan legge dem. Eggene kan bli liggende i terrariet eller flyttes til en rugebeholder.

INKUBASJON

Eggene klekkes etter 45-70 dager ved 18-23 °C. Ved 20-21 °C tar det omtrent 45-60 dager og ved 23 °C 60-70 dager. Rug eggene i en lukket beholder med fuktig vermikulitt, og la dem ligge halvt nedgravd uten å vende dem.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene måler bare omtrent 22 mm fra snute til kloakk ved klekking og må ha spretthaler, bananfluer og nyklekte siklader hver dag. Hold dem fuktig og varmt på samme måte som de voksne, og gi rikelig med skjul. Skill ungene hvis det oppstår aggresjon. Ungene trenger hele tiden fuktighet.

Helse og vanlige feil

Brookesia stumpffi har vært oppdrettet i en del år, men små kameleoner skjuler sykdom, og få veterinærer har erfaring med dem.

- Dehydrering ved for lav luftfuktighet og for få dråper. Tegn er innsunkne øyne og slapp hud.
- Sopp- og bakterieinfeksjoner i huden når bunn og overflater er konstant våte og skitne.
- Luftveisinfeksjoner ved stillestående luft og for våte forhold.
- Innvollsparasitter, særlig hos viltfangede dyr.
- Beinskjørhet ved for lite kalk og for svakt lys.
- Tap av appetitt, som ofte skyldes stress, feil temperatur eller et for lite terrarium.

Kontakt en veterinær med erfaring med krypdyr ved opphørt matlyst, vekttap eller sløvhet. Levealderen er omtrent 3-4 år, men er ikke sikkert dokumentert.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.